

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 5. srpnja 2006.

Ivan - "ljubljeni učenik"

Draga braćo i sestre!

Posvećujemo ovaj današnji naš susret uspomeni na još jednog vrlo značajnog člana apostolskog zbora: Ivana, sina Zebedejeva i brata Jakovljeva. Njegovo tipično hebrejsko ime znači "Gospodin je dao milost". Krpao je mreže na obali Tiberijskog jezera, kad ga je Isus pozvao zajedno s njegovim bratom (usp. *Mt 4,21; Mk 1,19*). Ivan se uvijek nalazi u ovoj skupini učenika, koje Isus u određenim okolnostima uzima sa sobom. On je skupa s Petrom i Jakovom kad Isus, u Kafarnaumu, ulazi u Petrovu kuću kako bi mu ozdravio punicu (usp. *Mk 1,29*); s ostalom dvojicom slijedi Učitelja u kuću nadglednika sinagoge Jaira, čija je kći vraćena uivot (usp. *Mk 5,37*); slijedi ga dok se uspinje na goru gdje će se preobraziti (usp. *Mk 9,2*); uz njega je na Maslinskom gori kad, pred veličinom Hrama, izgovara besjedu o svršetku grada i svijeta (usp. *Mk 13,3*); i, konačno, blizu mu je kad se u Getsemanskom vrtu povlači kako bi uputio molitvu Ocu prije svoje muke (usp. *Mk 14,33*).

Malo prije Pashe, kad Isus izabire učenike koje će poslati da pripreme dvoranu za večeru, njemu i Petru povjerava taj zadatak. Ovaj njegov istaknuti položaj u skupini Dvanaestorice čini na neki način razumljivom i elju što ju je jednom izrazila njegova majka: pristupila je Isusu kako bi od njega tražila da njezina dvojica sinova, Ivan i Jakov, budu posjednuti jedan zdesna, a drugi slijeva Gospodinova u Kraljevstvu (usp. *Mt 20,20-21*). Kao što nam je poznato, Isus je odgovorio protupitanjem: upitao je jesu li spremni ispiti čašu koju će on sam piti (usp. *Mt 20,22*). Nakana iza tih riječi bila je otvoriti oči dvojici učenika, uvesti ih u poznavanje otajstva njegove osobe te naznačiti njihov budući poziv da budu svjedoci sve do najvišeg svjedočanstva, onog krvlju.

Nedugo nakon toga Isus je razjasnio da nije došao kako bi bio služen, već da služi i ivot svoj dade u otkupninu za mnoge (usp. *Mt* 20,28). Kroz dane koji su slijedili uskrsnuću, ponovno nalazimo “Zebedejeve sinove”, zajedno s Petrom i ostalima, zauzete u bezuspješnom noćnom ribolovu, nakon kojega, zahvatom Uskrsloga, dolazi čudesan ulov. Tada je upravo “učenik kojeg je Isus ljubio” taj koji prvi prepoznaje “Gospodina” i to kaže Petru (usp. *Iv* 21,1-13).

Unutar jeruzalemske Crkve, Ivan je zauzimao značajno mjesto u vodstvu te prve kršćanske skupine. Pavao ga doista ubraja među one koje naziva “stupovima” te zajednice (usp. *Gal* 2,9). U stvarnosti, Luka ga u Djelima apostolskim predstavlja zajedno s Petrom dok idu moliti u Hram (usp. *Dj* 3,1-4,11) ili kad se pojavljuju pred Sinedrijem kako bi posvjedočili svoju vjeru u Isusa Krista (usp. *Dj* 4,13.19). Zajedno s Petrom, Jeruzalemska ga Crkva šalje ne bi li utvrdio u vjeri one koji su u Samariji primili Evanđelje, moleći nad njima da prime Duha Svetoga (usp. *Dj* 8,14-15). Posebice valja spomenuti ono što, skupa s Petrom, izjavljuje pred Sinedrijem koji im je sudio: “Mi doista ne možemo ne govoriti što vidjemo i čujemo” (*Dj* 4,20). Upravo ta jasnoća u ispovijedanju svoje vjere ostaje primjerom i poticajem za sve nas da budemo uvijek spremni odlučno priznati svoje nepokolebljivo prijanjanje uz Krista, stavljajući vjeru iznad svakog računa ili ljudskog interesa. Po predaji, Ivan je “ljubljeni učenik”, koji u Četvrtom evanđelju naslanja glavu uz Učiteljeva prsa za Posljednje večere (usp. *Iv* 13,25), koji se nalazi podno krija zajedno s Majkom Isusovom (usp. *Iv* 19,25) te je konačno svjedok kako praznoga groba, tako i prisutnosti Uskrsloga (usp. *Iv* 20,2; 21,7). Poznato je da je to poistovjećivanje otvoreno pitanje među znanstvenicima, od kojih neki u tome ljubljeno ime učeniku vide jednostavno pralike svakog Isusova učenika.

Ostavljajući egzegetima da rasprave to pitanje, zadovoljit ćemo se da ovdje shvatimo vanu pouku za naš ivot: Gospodin eli od svakoga od nas načiniti učenika koji će doivjeti osobno prijateljstvo s njime. Kako bi se to ostvarilo nije dovoljno samo izvana ga slijediti i slušati; potrebno je i ivjeti s Njime i poput Njega. To je moguće samo u ozračju obilježenom velikom bliskošću, u odnosu proetom toplinom i potpunim povjerenjem. To se događa među prijateljima. Stoga je Isus jednom i rekao: “Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko ivot svoj položi za svoje prijatelje... Više vas ne zovem slugama jer sluga ne zna što radi njegov gospodar; vas sam nazvao prijateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga” (*Iv* 15,12.15). U apokrifnim Djelima apostola Ivana predstavljen je, ne kao utemeljitelj Crkava, niti kao vođa već oblikovanih zajednica, nego u stalnom putovanju kao prenositelj vjere u susretu s “dušama koje su sposobne nadati se i biti spašene” (18,10; 23,8). Sve pokreće paradoksalna nakana da se pokaže ono nevidljivo.

I doista, Istočna Crkva naziva ga jednostavno “Bogoslovom”, kao nekoga tko je sposoban pristupačnim rječnikom govoriti o boanskim stvarima, otkrivajući tajanstveni pristup Bogu putem prijanjanja uz Isusa. Čašćenje Ivana apostola proširio se iz grada Efeza, gdje je, prema staroj predaji, dugo djelovao, umrijevši na koncu u izvanredno visokoj starosti, pod carem Trajanom. U Efezu je car Justinijan, u VI. stoljeću, dao u njegovu čast izgraditi veliku baziliku, čiji se impozantni ostaci i danas vide. Upravo je na Istoku on uivao i još uvijek uiva osobito čašćenje. U bizantskoj ikonografiji često je prikazan vrlo star, u dubokoj kontemplaciji, gotovo u stavu onoga koji poziva

na šutnju. Ustvari, bez prikladne sabranosti nije moguće približiti se uzvišenom otajstvu Boga i njegovoj objavi. Time se objašnjava i zašto je prije dosta godina ekumenski carigradski patrijarh Atenagora, onaj što ga je u dojmljivom susretu zagrlio papa Pavao VI., jednom prilikom rekao: “Ivan je u izvorištu naše najviše duhovnosti. Poput njega, ‘šutljivi’ upoznaju onu otajstvenu razmjenu srdaca, zazivaju prisutnost Ivanovu, a njihovo se srce ari” (O. Clément, Dialoghi con Atenagora, Torino 1972., str. 159). Neka nam Gospodin pomogne da budemo istinski učenici Ivanovi te naučimo veliku lekciju ljubavi i tako osjetimo da nas Krist ljubi “do kraja” (Iv 13,1), a svojivot potrošimo za Njega.

Pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

Upućujem srdačan pozdrav Drubi Sestara Franjevki od Bezgrješne iz Šibenika, o tristotoj obljetnici rođenja za nebo njihove utemeljiteljice, te krizmanicima iz upe svetoga Petra u Splitu! Tako neka sjaji vaša vjera pred ljudima da prepoznaju radosnu nadu kršćanskoga poziva! Hvaljen Isus i Marija!